

Zeměpis

Zeměpis

Světové strany

VY_32_INOVACE_03_ZEMĚPIS_SVĚTOVÉ STRANY

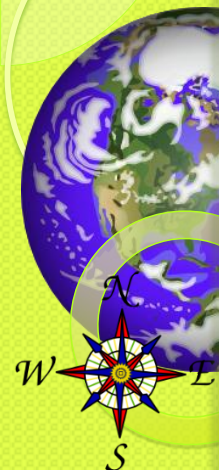
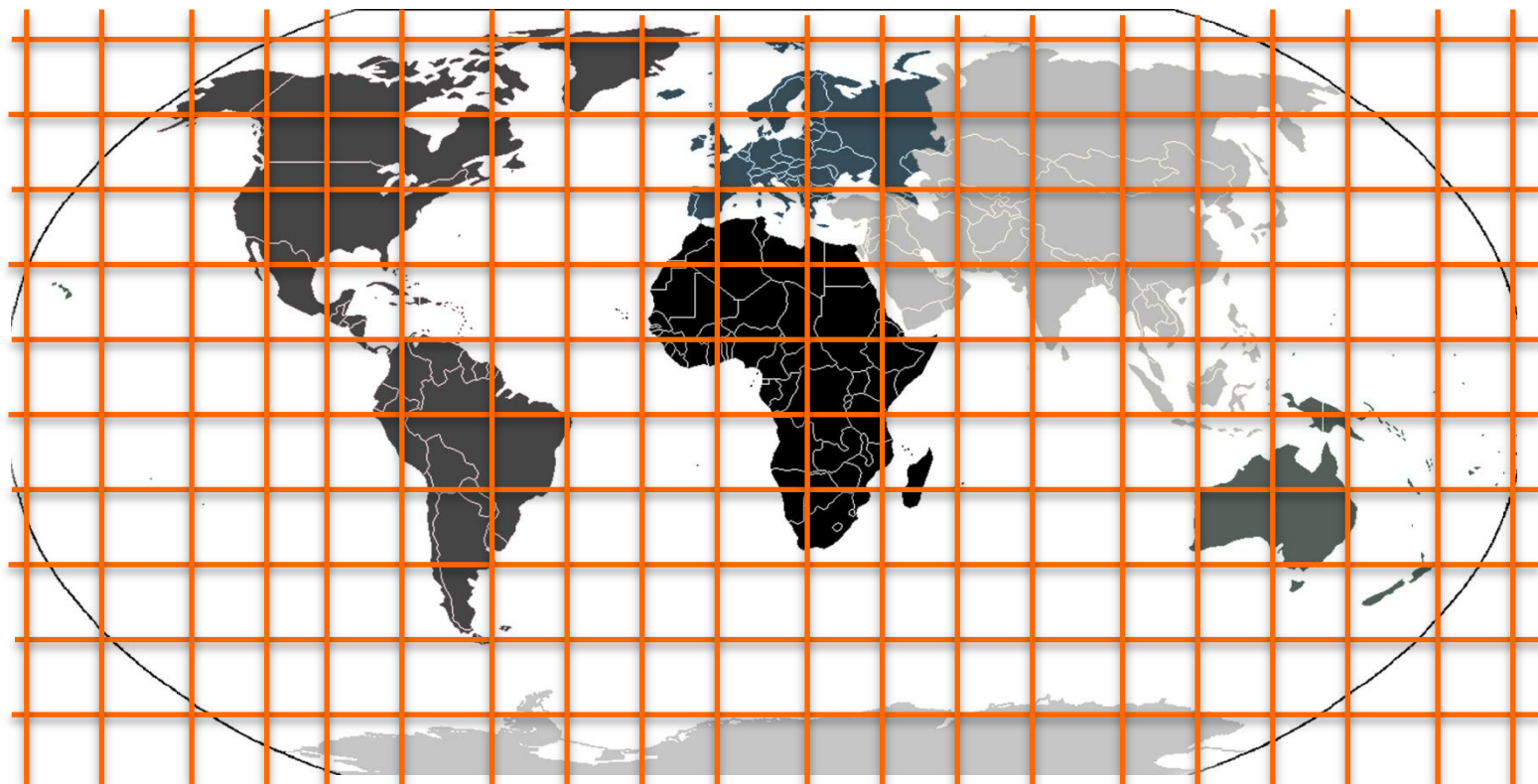
Dětský domov, Základní škola a Střední škola,
Duchcov, příspěvková organizace

Registrační číslo: cz.1.07/1.4.00/21.0559

Mgr. Ladislava Hofmanová

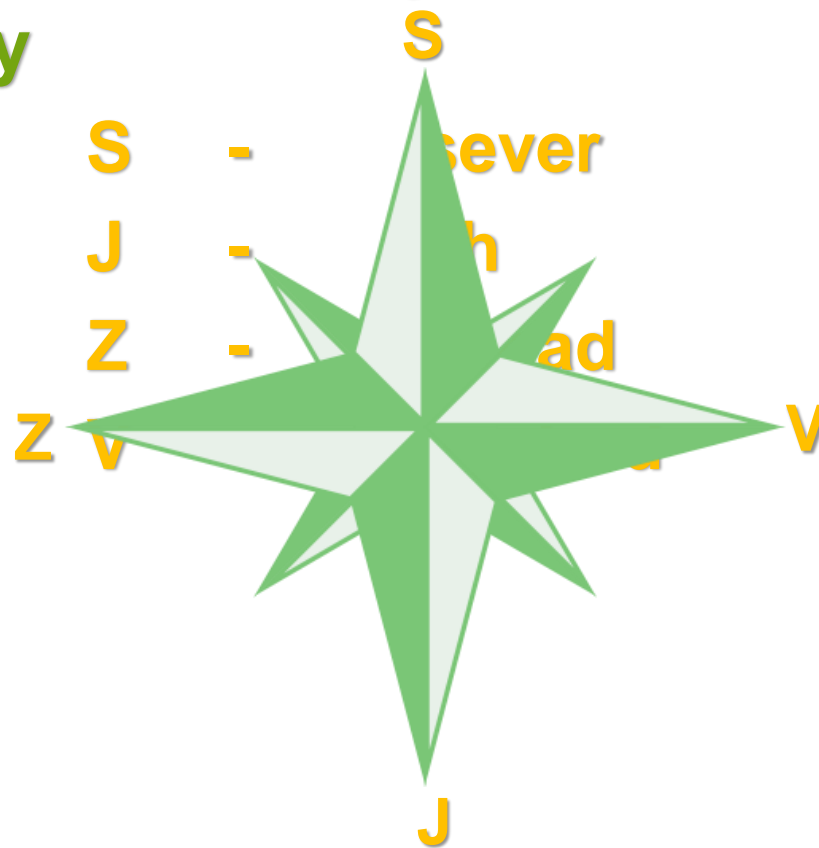
Světové strany

- Světové strany jsou čtyři základní směry, podle kterých se určuje na zemském povrchu směr.
- Tyto čtyři základní směry se shodují se směrem rovnoběžek a poledníků.
- **Poledník** je pomyslná čára, která spojuje severní a jižní pól.
- **Ravnoběžka**, je rovnoběžka, která vede ve směru zemské rotace.

Světové strany

- Čtyři světové strany se označují písmeny

- Strany se používají k určování směrů, navigaci a k základní orientaci map. Pokud není řečeno jinak, horní okraj mapy vždy leží na severu

Světové strany

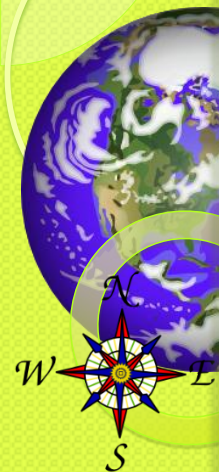
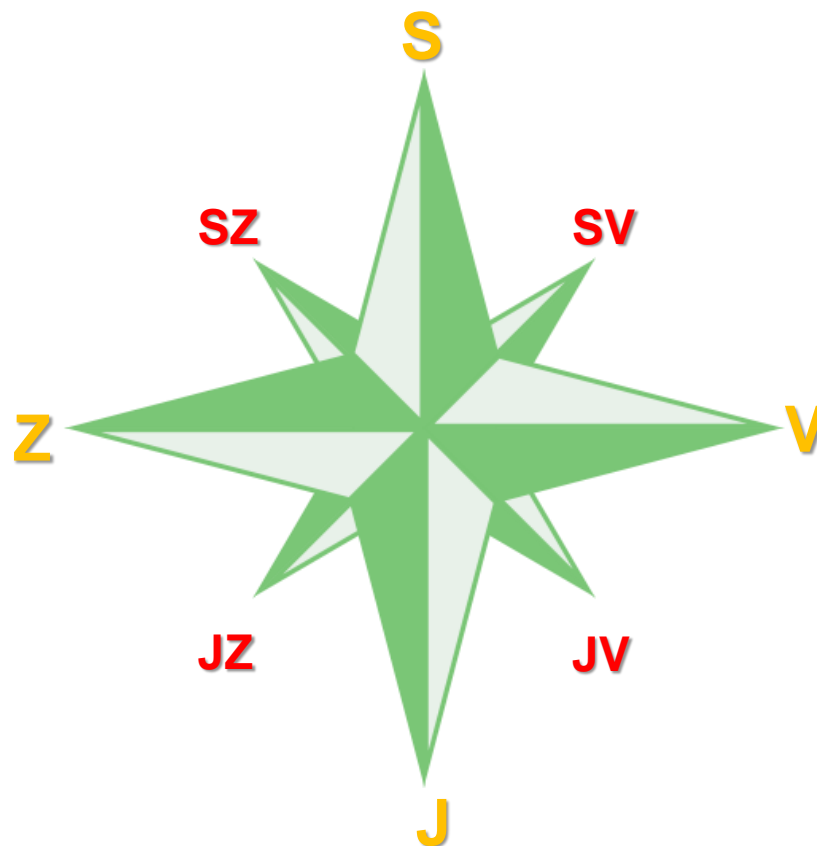
- V některých případech se přidávají další 4 směry.

SZ (Severo západ)

JZ (Jihozápad)

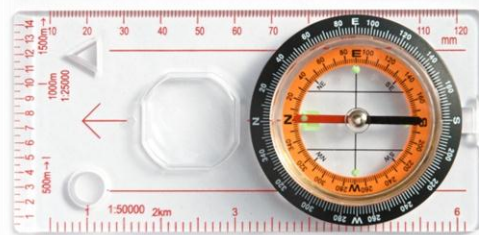
SV (Severo východ)

JV (Jihovýchod)

Sever

- Sever, ve staré češtině též půlnoc, je jedna z hlavních světových stran.
- Ve většině zemí jde o **primární světovou stranu**.
- Zkratkou je písmeno „S“ nebo „N“ z germánského slova „Nord“.

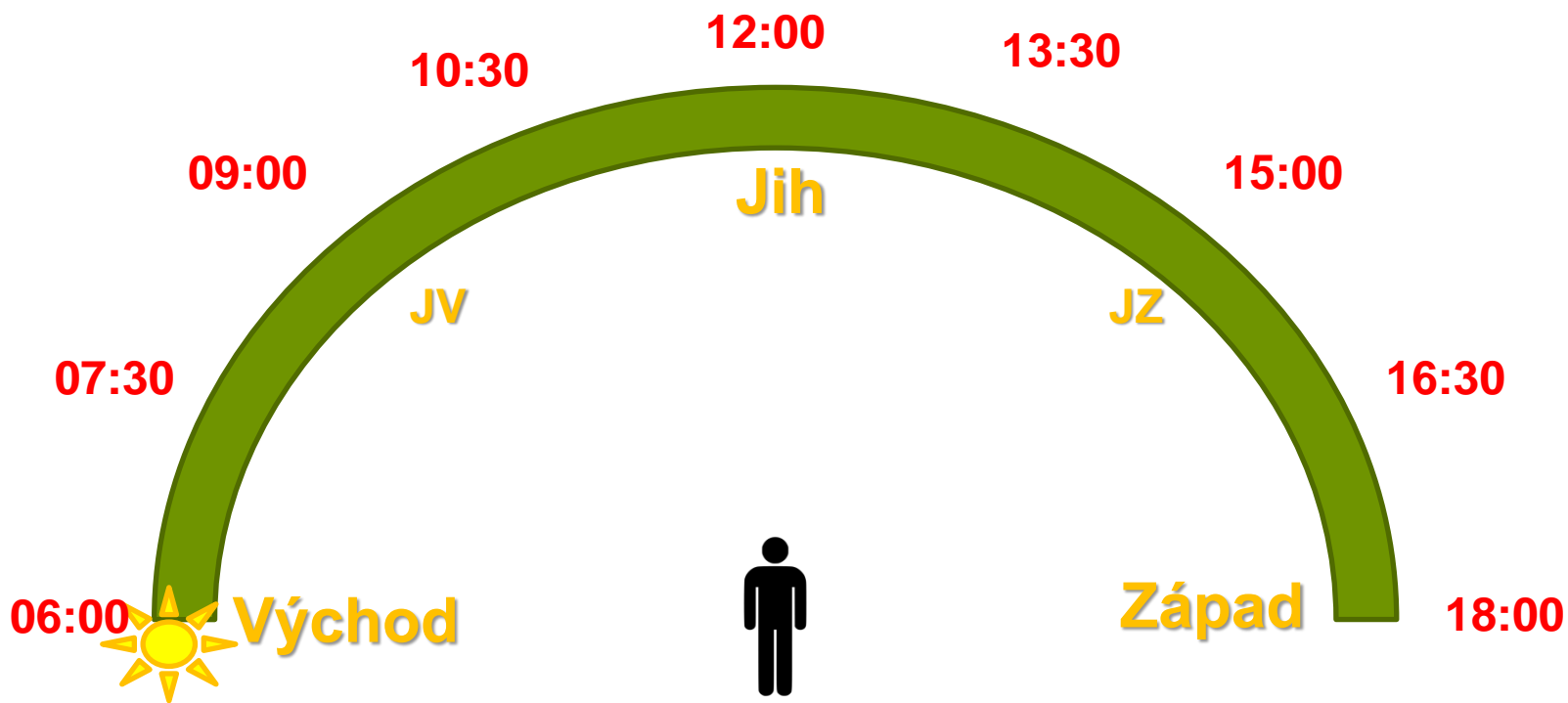

- **Význam severu na Zemi:**
- Směr na sever je na mapách většinou nahoru.
- Globy jsou orientovány severem nahoru.
- Na magnetický sever ukazuje střílečka kompasu.
- **Určení severu:**
- Podle kompasu, buzoly, hodinek...
- Podle staveb (kostely mívají často oltář na východní straně).
- Podle přírodních jevů (**není příliš přesné**).

Určování severu

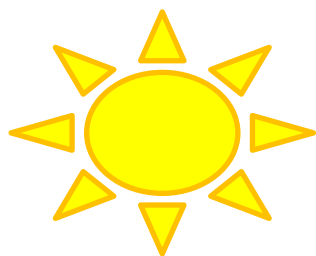
ORIENTACE PODLE SLUNCE

- Ráno slunce vychází na východě, v poledne je na jihu a večer zapadá na západě.

Určování severu

- **ORIENTACE PODLE SLUNEČNÍHO STÍNU**
- Když si v pravé poledne, kdy je slunce na jihu, stoupneme zády ke slunci, náš stín směřuje na sever.

Určování severu

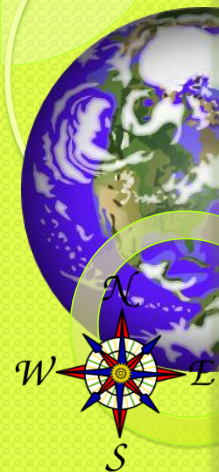
- **Orientace v lese**

- Strmější strana mraveniště směřuje na sever
- Lišejníky na kmenech osamělých stromů rostou obvykle na severní straně.

Východ

- Východ je jednou z hlavních světových stran jehož označení znamená „**ranní červánky**“.
  - Východ tak označuje stranu, na které vychází Slunce.
  - Protože se Země otáčí kolem své osy, je východ místem, na kterém vychází Slunce.
  - Slunce vychází přesně na východě v den jarní a podzimní rovnodennosti.
-
- **Zvláštnost:**
  - Až do 20. století byly křesťanské kostely většinou stavěny tak, aby oltář stál směrem na východ – k Jeruzalému.
  - Je zajímavé, že staré mapy nejsou orientovány na sever, tak jako dnes, ale na východ (nebo na jih).

Praktická ukázka

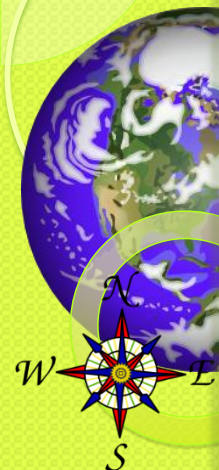
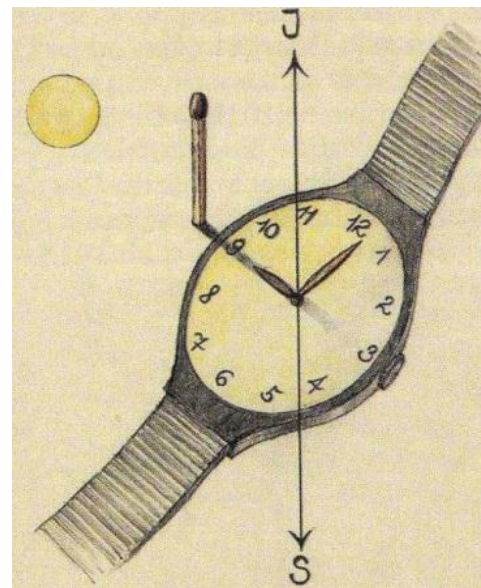
- Pomůcky: hodinky, sirka, Slunce

- **Návod:**

- Polož hodinky na rovnou plochu tak, aby malá ručička směřovala co nejpřesněji na slunce.
- Nejlépe se toho docílí tak, že vezmeš zápalku, postavíš vedle hodinek a hodinky natočíš tak, aby se stín zápalek přesně kryl s malou ručičkou, která míří ke slunci.
- Rozděl na polovinu úhel mezi malou ručičkou a dvanáctkou. Přímka půlící tento úhel ti ukáže jih.

- **Zapamatuj si:**

- Na jaře a na podzim:
  - - v 6 hodin ráno je slunce přibližně na východě
  - - ve 12 hodin na jihu
  - - v 18 hodin přibližně na západě.

Opakování

- Jaké je správné označení světových stran?

Správná odpověď

A B C D

S J V Z

W E S J

Opakování

- V pravé poledne náš stín míří na jakou světovou stranu?

Správná odpověď

Východ

Sever

Západ

Odkazy

- Pod licencí Creative Commons, Autor: Hannes Grobe
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Windrose_hg.png
- http://skolakov3a.sweb.cz/PRVOUKA/orientace_v_krajine/svetovestrany.htm
- <http://www.passivefamilyincome.com/earth-week-activities>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sever>
- Pod licencí Creative Commons, Autor: Sun Ladeder
  - http://commons.wikimedia.org/wiki/File:02Compass_baseplate_2010-03-09.jpg
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aiga_toiletsq_men.svg
- <http://vkskaut.blog.cz/0701/urceni-svetovych-stran-bez-busoly>

